

KLIIMAMINISTEERIUM

ELUKESKKONNA JA RINGMAJANDUSE PROGRAMM 2027-2030

Sisukord

1. Programmi üldinfo	3
2. Sissejuhatus.....	3
3. Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused.....	5
4. Programmi eesmärk ja mõõdikud.....	9
5. Rahastamiskava perioodiks 2027–2030.....	10
6. Programmi tegevused ja tegevuste täitmise analüüs	11
Programmi tegevus 1. Ehitus ja elukeskkond	11
Programmi tegevus 2. Elamumajandus.....	16
Programmi tegevus 3. Ringmajandus.....	19
Programmi tegevus 4. Energia- ja ressursitõhusus	23
7. Programmi juhtimiskorraldus.....	25
Lisa 1. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine	26
Lisa 2. Programmi teenuste kirjeldus	27
Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus.....	30

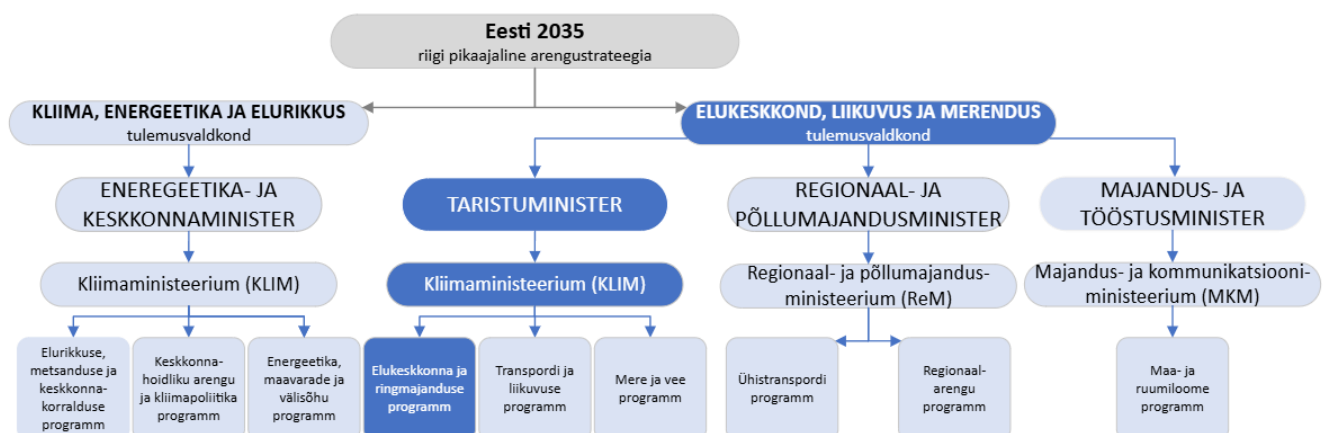
1. Programmi üldinfo

Tulemusvaldkond	Elukeskkond, liikuvus ja merendus
Tulemusvaldkonna eesmärk	Eestis on kõigi vajadusi arvestav elukeskkond, liikuvuslahendused ning konkurentsivõimeline majandus.
Valdkonna arengukava	Muud strateegilised dokumendid: Ehituse pikk vaade 2035, Hoonete rekonstrueerimise pikaajaline strateegia, Eesti riiklik hoonete renoveerimise kava aastaks 2050 (kinnitatakse 2026. a lõpus), Ringmajanduse valge raamat, Riigi jäätmekava 2023-2028
Programmi nimi	Elukeskkonna ja ringmajanduse programm
Programmi eesmärk	Eestis on kvaliteetne elukeskkond ja konkurentsivõimeline ringsuse põhimõtetele vastav majandus.
Elluviimise periood	2027–2030
Peavastutaja	Kliimaministeerium (KLIM)
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Keskonnaamet (KeA), Keskonnaagentuur (KAUR)

2. Sissejuhatus

Alused ja põhimõtted

Elukeskkonna ja ringmajanduse programm on üks kuuest tulemusvaldkonna „**Elukeskkond, liikuvus ja merendus**“ programmidest.

Joonis 1. Kliimaministeeriumi põhitegevustega seotud tulemusvaldkonnad ja programmid.

Programm on koostatud Kliimaministeeriumi vastutusvaldkondade ja juhtimisloogika alusel. Programmi struktuur koondab ühise eesmärgi alla elukeskkonna ja ringmajanduse poliitika väljatöötamise ja elluviimise korralduse eest vastutava asekancleri teemad – elukeskkond, elamumajandus, ringmajandus ning energia- ja ressursitõhusus.

Programmi rakendamisel arvestatakse riigi eelarvestrateegia, struktuurivahendite kasutamise rakenduskava, [Eesti 2035](#) sihtide ning teiste seotud arengudokumentidega. Programmi koostamisel on arvestatud eelkõige eesmärkide, mõõdikute ja kavandatud tegevuste osas järgmiste arengudokumentidega: „[Ehituse pikk vaade 2035](#)“, „[Hoonete rekonstrueerimise pikaajaline strateegia](#)“, „[Eesti riiklik hoonete renoveerimise kava aastaks 2050](#)“, „Ringmajanduse valge raamat“ ja „[Riigi jäätmekava 2023–2028](#)“.

Seosed ja eesmärgid

Programm aitab saavutada tulemusvaldkonna eesmärgi, parandades [ehitatud keskkonna kvaliteeti](#), toetades elamufondi uuendamist ja hoonete energiatõhususe kasvu, edendades [ringmajandust](#) ning suurendades energia- ja ressursitõhusust.

Tabel 1. Tulemusvaldkonna elukeskkond, liikuvus ja merendus mõõdikud ja sihttasemed (vt Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus)

Mõõdik/Sihttase	Viimane tegelik tase (2025)	2027	2028	2029	2030
Elukeskkonnaga rahulolu, % Allikas: Üleriigiline küsitlusuuring "Elukeskkonnaga rahulolu"	72 (2024)	75	76	76	73,5
Kasvuhoonegaaside summaarne heitkogus transpordivaldkonnas, kilotonni CO ₂ ekvivalenti Allikas: Eesti Keskkonnauuringute Keskus, Kliimaministeerium (kliimaosakond)	2548,1	2231,9	2126,5	2021,1	1915,7
Heas seisundis olevate veekogumite osakaal (%) Allikas: Keskkonnaagentuur	50	65	66	67	67
Eesti laevandus on rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline Allikas: Shipping Industry Flag State Performance Table, https://www.ics-shipping.org/	3	3	3	3	3
Olmejäätmete ringlussevõtu määr (%) Allikas: Keskkonnaagentuur	36,4 (2024)	57	58	59	60
Väljaspool Harjumaad loodud SKP elaniku kohta EL keskmisest, % Allikas: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium	57,4 (2023)	69	70	71	72
Ühistranspordi, jalgratturite ja jalakäijate osakaal, % Allikas: minuomavalitsus.ee	35,1	42,5	43	43,5	44

Programm panustab riigi pikaajalise arengustrateegia „[Eesti 2035](#)“ sihtidesse „Eestis on kõigi vajadusi arvestav, turvaline ja kvaliteetne elukeskkond“ ning „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“. Samuti aitab programm kaasa mõõdikute „[Elukeskkonnaga rahulolu](#)“ ja „[Ringleva materjali määr](#)“ sihttasemete saavutamisele.

Programm panustab Vabariigi Valituse tegevusprogrammi eesmärkide saavutamise (seosed on toodud programmi tegevuste juures).

Programmi elluviimiseks kasutatakse Euroopa Liidu [taasterahastu NextGenerationEU](#), [RePowerEU](#) ning [Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide 2021–2027 rakenduskava](#) vahendeid. Nende kaudu toetatakse muu hulgas ring- ja ressursitõhusale majandusele üleminekut, [jäätmekke vähendamist](#), liigiti kogumise taristu arendamist, ringlussevõtu võimekuse kasvatamist ning ettevõtete energia- ja ressursitõhusust. Programmi eesmärkide saavutamist toetavad ka LIFE programmist rahastatavad algatused, sealhulgas [LIFE IP BuildEST](#) ja [LIFE heritageHOME](#) ning positiivse rahastusotsuse korral LIFE SIP CircEST.

Programm panustab [ÜRO säästva arengu eesmärkide](#) saavutamisse:

Muudatused

Võrreldes elukeskkonna ja ringmajanduse programmiga 2026–2029 on programmis läbivalt muudetud programmi tegevuste nimetused nimisõnadeks ning meetme tasand on programmist välja jäetud, kuna see ei omanud enam sisulist väärtust.

Võrreldes 2026-2029 programmiga ei dubleerita enam erinevatel planeerimistasanditel mõõdikuid ning mõõdikute arvu on vähendatud ja võimalusel õiged mõõdikud õigele tasemele tõstetud (programmi tasandil on kuni 5 mõjumõõdikut ja programmi tegevuste tasandil on 2-3 tulemusmõõdikut).

Hindamised ja tõhustamiskavad

2025. aastal ei viidud läbi hindamisi ega koostatud tõhustamiskavasid.

3. Hetkeolukorra analüüs ja olulised tegevused

Elukeskkonna ja ringmajanduse programm käsitleb omavahel seotud valdkondi, mille areng mõjutab nii inimeste elukvaliteeti kui ka ettevõtete konkurentsivõimet. Programmi keskmes on ühtaegu kvaliteetne ja kestlik elukeskkond ning ressursitõhus majandus. Programmi edukust mõjutavad ühelt poolt inimeste rahulolu ehitatud keskkonnaga ja teiselt poolt materjalide ringsus ning ressursside tõhusam kasutamine.

Ehitus ja elukeskkond

Ehitatud keskkonna valdkonna peamised väljakutsed on seotud ehitusõiguse andmise tõhususe, ruumikvaliteedi, ehitussektori tootlikkuse, hoonete energiatõhususe ning valdkonna digitaliseerimisega. Ehitussektori tootlikkus moodustas 2022. aastal vaid 62% Euroopa Liidu keskmisest ning eesmärk on jõuda 2035. aastaks Euroopa Liidu keskmisele tasemele. Samal ajal moodustab hoonete energiatarve ligi poole Eesti energia lõpptarbimisest, Euroopa Liidu keskmine on ligikaudu 40%. Seetõttu tuleb parandada korraga nii ehitusprotsesside tõhusust, hoonete energiatõhusust kui ka loodava ruumi kvaliteeti.

Ehitusvaldkonna digitaliseerimine võimaldab muuta menetlused kiiremaks, suurendada sektori tootlikkust ning parandada teenuste kvaliteeti. Digilahendusi on seni arendatud suuresti projektipõhise

välisrahastuse toel, kuid nende arendamine ja toimivana hoidmine vajab püsivat rahastust. Valdkonna senise killustatuse vähendamiseks ja kvaliteetse ruumi põhimõtete rakendamiseks alustas 2025. aastal tegevust Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalasse kuuluv Maa- ja Ruumiamet, mis on nende tegevuste oluline strateegiline partner ja elluviija.

Perioodil 2027-2030 elluviidavad olulisemad tegevused:

- **Ehitusreeglite lihtsustamise ja menetluste digitaliseerimise reformiga** parandatakse Eesti investeerimiskeskonda, ehitusvaldkonna konkurentsivõimet ja elukeskkonna kvaliteeti. Kiirendatakse menetlusi, vähendatakse hoonete ja ehitustegevuse materjali vajadust, edendatakse ehitusvaldkonna innovatsiooni ja uute ärimudelite kujunemist ning ühtlasi tagatakse, et paraneks elukeskkonna kvaliteet.
- Jätkatakse **ehitusseadustiku ja selle alamaktide ajakohastamist**, et muuta loaandmise protsessid tõhusamaks ning uuendada ehitusprojektile ja ehitisregistrile esitatavaid nõudeid. Samal ajal juurutatakse kvaliteetse elukeskkonna põhimõtteid, sealhulgas tänavaruumi standardi kaudu, ning arendatakse edasi e-ehituse digitaristut koos kvaliteetset andmepõhist ruumiloomet toetavate lahendustega.
- Oluline fookus on ka **ehituse keskkonnahoidlikkuse tugevdamisel**. Selleks jätkatakse hoonete energiatõhususe direktiivi ja ehitustoodete määruse muudatuste rakendamisega, ajakohastatakse energiatõhususe meetodikaid ning valmistatakse ette hoonete süsinikujalajälje arvestuse ja piirväärtuste rakendamist. Samuti jätkatakse ehitusvaldkonna ringsuse põhimõtete täpsustamist ja nende juurutamiseks vajalike eelduste loomist.

[Loe täpsemalt: programmi tegevus ehitus ja elukeskkond](#)

Elamumajandus

Elamumajanduse valdkonna peamised väljakutsed on elamufondi amortiseerumine, ebapiisav renoveerimistempo, eluruumide ebaühtlane piirkondlik kättesaadavus ning taskukohasus. Elamufondi jätkusuutlikuks uuenemiseks peaks igal aastal lisanduma uusehitisi ligikaudu 1% ja renoveeritud hooneid 2% elamufondist. Tegelikult lisandub uusi hooneid ligikaudu 0,5% ja renoveeritakse umbes 1% aastas, mistõttu jääb uuendamise tempo vajadusele ligi kaks korda alla. See toob kaasa hoonete kvaliteedi järkjärgulise languse ning suurendab survet kvaliteetse elamispinna hinnale. Kuna tervikrenoveerimist toimub ilma riigi toeta vähe, on oluline tagada renoveerimise stabiilne ja pikaajaline rahastamine.

Elamispindade kättesaadavuse probleem avaldub piirkonniti erinevalt. Alates 2000. aastast lisandunud 95 017 uuest tavaeluruumist on 41% ehitatud Tallinnasse ning 78% kõigest üheksasse kohalikku omavalitsusse, peamiselt Tallinna ja Tartu linnapiirkonda. Üheski ülejäänud omavalitsuses ei ületa lisandunud eluruumide osakaal 2%. Kasvupiirkondades piiravad eluasemete kättesaadavust kõrged hinnad, samal ajal kui kahaneva elanikkonnaga piirkondades lisandub uut ja korrastatud elamufondi vähe ning probleemiks on tühjenevad korterelamud ja vähene kinnisvaraturg. Eluaseme keskmise ruutmeetrihinna suhe keskmisesse brutokuupalka oli 2024. aastal Eestis 1,01, kuid Tallinnas 1,31, mis näitab, et taskukohasuse probleem on suuremates keskustes Eesti keskmisest märksa teravam.

Perioodil 2027-2030 elluviidavad olulisemad tegevused:

- **Eluasemereformiga parandatakse eluasemete kättesaadavust ja kvaliteeti.** Reform aitab vähendada ebavõrdsust ning ühtaegu korrastatakse meie amortiseeruv ja energiakulukas hoonefond. Selleks viiakse ellu eluasemevaldkonna teekaardis määratud tegevusi, näiteks taskukohase elamusektori käivitamise programm koostöös Euroopa Investeeringuspangaga. Lisaks jätkatakse renoveerimispassi, -giidi ja muude elamumajandust toetavate tööriistade ettevalmistamisega.
- Jätkatakse hoonete rekonstrueerimise finantsmeetmete ja nõustamistegevuste arendamist koostöös Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusega, sealhulgas korterelamute rekonstrueerimistoetuste rakendamist ning turutõrkepiirkondade rahastuslahenduste edasiarendamist. Hoonete rekonstrueerimise kitsaskohtade lahendamist toetab jätkuvalt teadus- ja arendusprogramm [LIFE IP BuildEST](#).

[Loe täpsemalt: programmi tegevus elamumajandus](#)

Ringmajandus

Ringmajanduse valdkond on viimastel aastatel kiires tempos arenenud. Eesti tugevuseks saab pidada meie väiksust ja potentsiaali arendada uusi suundi kiirelt ja tõhusalt ning digilahendusi, kuna nende kasutus on üks peamistest ringmajanduse hõlbustajatest. Järgnevatel aastatel on vajalik **soodustada ringsuspõhist tootearendust** (sh ärimudelid, finantseerimisskeemid) ning tagada, et tootmine ja tarbimine toetuksid väärtuspõhise ringsuse põhimõtetele ning lähtuksid jäätmehierarhiast ja tarbijate reaalsest vajadusest. Samuti on vajalik kasvatada sekundaarse materjali turunõudlust.

Eesti üheks **kitsaskohaks on madal ressursitõhusus**. Ühtekuuluvusfondist toetatakse ring- ja ressursitõhusale majandusele ülemineku edendamist, et parandada Eesti majanduse konkurentsivõimet ning vähendada tootmises tekkivaid jäätmeid ja jääke. Laiem **eesmärk on vältida ja vähendada jäätmeteket ning luua tootmis- ja tarbimismudelid, milles võetakse arvesse kogu ressursiahela kestlikkust**.

Olmejäätmete liigiti kogumises on toimunud positiivne areng, kuid olmejäätmete ringlussevõtt vajab jätkuvalt tähelepanu. Riikliku sortimisuuringu kohaselt on biojäätmete osakaal segaolmejäätmetes vähenenud 32%-lt 23%-ni, mis näitab liigiti kogumise paranemist. Sellest hoolimata on olmejäätmete ringlussevõtu määr Eestis vaid 36,4%, jäädes alla nii Euroopa Liidu keskmisele kui ka jäätmete raamdirektiivis seatud sihttasemetele – alates 2025. aastast tuleb ringlusse võtta 55% ja 2030. aastaks 60% olmejäätmetest. Eesmärkide saavutamine eeldab eelkõige bio- ja pakendijäätmete senisest tõhusamat liigiti kogumist ning kogutud materjali kvaliteetset ringlussevõttu.

Oluliste jäätmevaldkonna probleemide lahendamiseks algatati 2023. aastal nn **olmejäätmete reform**, mis jõustus 2026. aasta jaanuaris. Oluline on korraldada jäätmekäitlus efektiivselt ja innovaatsiliselt ümber selliselt, et tagada materjaliringsus ning saavutada olmejäätmete ja muude jäätmeliikide jaoks seatud kohustuslikud sihtarvud. Lähiaastatel on lisandumas Eestile mitmed kohustused seoses lisanduvate nõuete ja sihtarvudega uutele jäätmeliikidele (nt tekstiilijäätmete kogumine ja ringlussevõtt, sihtarvud biojäätmete valdkonnas, nn ühekordse plasti direktiivi ülevõtmisega kaasnevad kohustused, pakendi- ja pakendijäätmete määruse jõustumine jne) ning seega tuleb ümber korraldada ka Eesti jäätmemajandus.

Ringmajanduse valdkonnas on peamised väljakutsed seotud ringsuse põhimõtete nõrga horisontaalse kinnistumisega, jäätmetekke jätkuva kõrge taseme, olmejäätmete liigiti kogumise ja ringlussevõtu puudujääkide ning jäätmevaldkonna andmete ja taristu ebapiisava arenguga. Kuigi viimastel aastatel on näha paranemist liigiti kogumises ja ringlussevõtu mahus, ei ole jäätmetekke vähendamise eesmärk veel saavutatud. Valdkonna edenemist piiravad ka omavalitsuste piiratud võimekus, projektipõhine taristuarendus ning ebapiisav õigusloome raamistik. Viimase puhul on oluline ajakohastada õigusruumi vastavalt Euroopa Liidu tasemel kokku lepitud.

Perioodil 2027-2030 elluviidavad olulisemad tegevused:

- Jätkatakse **riigi jäätmekava 2023–2028 elluviimist** ning viiakse ellu **olmejäätmete reformi**, millega on täpsustatud omavalitsuste rolli – motiveeritakse liigiti kogumist, parandatakse andmete kvaliteeti ja tugevdatakse ringlussevõtu eeldusi. Paralleelselt sellega ajakohastatakse jäätmevaldkonna õigusakte, valmistatakse ette rakendusakte ning tagatakse valmisolek võtta üle kokku lepitud Euroopa Liidu ülesed uued nõuded, sealhulgas toidujäätmete tekke vähendamise, tekstiili laiendatud tootjavastutuse ja pakendivaldkonna muudatused.
- Oluline on ka **ringmajandusele ülemineku toetamine investeeringute ja digiarendustega**. Jätkatakse jäätmevaldkonna digitaliseerimist, biolagunevate ja teiste jäätmete liigiti kogumise taristu ja ringlussevõtu võimekuse arendamist ning ringmajanduspõhiste tootmis- ja tarbimismudelite arendamist. Samuti valmistatakse ette uut riikliku ringmajanduse kava, mis peab andma jäätmekavast laiemat strateegilist raamistikku ringmajandusele üleminekuks. 2027. a käivitub uus digitaalne jäätmeinfosüsteem PISTRIK.

[Loe täpsemalt: programmi tegevus ringmajandus](#)

Energia- ja ressursitõhusus

Energia- ja ressursitõhususevaldkonna keskne probleem on ebapiisav ressursitootlikkus ning vajadus tõhustada ettevõtete energia- ja ressursikasutust. Eesti majanduse konkurentsivõime ja julgeoleku parandamiseks tuleb vähendada sõltuvust esmasest toormest, toetada tootmise tõhusamaks muutmist ning tagada, et energia- ja ressursitõhususe eesmärgid oleksid rakendatud nii ettevõtetes kui ka laiemalt poliitikakujundamises. Valdkonna oluline arenguvajadus tuleneb ka energiatõhususe direktiivist, selle kohustuste ülevõtmisest ja nende rakendamise korraldamisest.

Perioodil 2027-2030 elluviidavad olulisemad tegevused:

- Jätkatakse **energiatõhususe direktiivi ülevõtmist** ning sellega seotud valikute, mõjuhinnangute ja rakenduslahenduste ettevalmistamist. Fookuses on energiatõhususe esikohale seadmise põhimõte, riigi energiasäästu kohustuse täitmine ja seire, energiatõhusus avalikus sektoris, riigihangetes, andmekeskustes ja ettevõtete energiakasutuse analüüsides ning teadlikkuse suurendamine.
- Jätkatakse tööstus- ja teenindusettevõtjate **energia- ja ressursitõhusamale majandamisele ülemineku toetamist**. Olulised on ressursikasutuse analüüsid ja investeeringud ning nende toetamine aidates suurendada Eesti majanduse ressursitootlikkust ja julgeolekut, vähendada tootmises tekkivaid jäätmeid ja jääke ning parandada ettevõtete konkurentsivõimet.

Väliskeskkonna mõju

Programmi elluviimist mõjutavad tugevalt Euroopa Liidu õigusaktid, välisvahendid ja nendega seotud tähtjad. Ehitatud keskkonna valdkonnas kujundavad lähiaastate tegevusi eeskätt ehitustoodete määruse uuendamine ja uuesti sõnastatud hoonete energiatõhususe direktiiv (EL) 2024/1275. Ringmajanduses mõjutavad programmi elluviimist jäätmereformi rakendamine, kliimakindla majanduse seaduse ettevalmistamine ning Euroopa Liidu jäätme-, pakendi- ja ökodisaini õiguse muudatused. Väliskeskkonna mõju tähendab, et lisaks siseriiklike probleemide lahendamisele tuleb tagada ka õigusruumi õigeaegne ajakohastamine, investeeringute suutlikkus ja rakendamise võimekus.

4. Programmi eesmärk ja mõõdikud

Programmi eesmärk: Eestis on kvaliteetne elukeskkond ja konkurentsivõimeline ringsuse põhimõtetele vastav majandus.

Joonis 2. Programmi struktuur.

Programmi eesmärgi saavutamist hinnatakse programmi tasandi mõõdikutega. Elanike rahulolu valdkonna teenustega näitab, kuidas inimesed tajuvad ehitatud keskkonna ja jäätmekorralduse kvaliteeti ning kas arengud elukeskkonnas on inimestele nähtavad ja tuntavad. Ringleva materjali määr näitab, kui suurel määral kasutatakse majanduses esmaste materjalide asemel ringluses olnud materjale ning kas liikumine ringsuse suunas tegelikkuses toimub. Eluhoonete primaarenergia tarbimine aastas ja kõigi hoonete lõppenergia tarbimine aastas aitavad hinnata, kas elamute ja hoonete energiatõhususe parandamise, rekonstrueerimise ja renoveerimise toetamise tulemusel väheneb hoonete energiavajadus.

Tabel 2. Programmi mõõdikud (vt Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus).

Programmi mõõdikud	Tegelik			Sihttase					
	2023	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Elanike keskmine rahulolu valdkonna teenustega (hoonete ja rajatiste arhitektuur, hoonete seisukord, jäätmekäitlus, jäätmete	-	65,58	-	-	70,8	-	73,2	-	75,6

kogumiskohtade kättesaadavus), (%) ¹ <i>Allikas: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, minuomavalitsus.ee</i>									
Ringleva materjali määr (%) <i>Allikas: Statistikaamet, Eurostat</i>	20,5	20,5	-	18	19	20	21	22	24
Eluhoonete primaarenergia tarbimine aastas, TWh <i>Allikas: Statistikaamet</i>	11,7	11,23	-	11,58	11,5	11,21	11,01	10,8	10,5
Kõigi hoonete lõppenergia tarbimine aastas, kWh <i>Allikas: Statistikaamet</i>	16,5	15,4	-	16,17	16,2	16,01	15,73	15,45	15,3

5. Rahastamiskava perioodiks 2027–2030

Tabel 2. Programmi rahastamiskava

Programmi rahastamiskava	Eelarve			Eelarve prognoos		
	Riigikogu poolt kinnitatud 2026*	Lõplik 2026*	2027	2028	2029	2030
Elukeskkonna ja ringmajanduse programm	-138 041 530		-138 246 778	-111 068 487	-124 639 841	-6 955 339
Ehitus ja elukeskkond	-2 376 235		-2 684 145	-2 665 188	-3 119 250	-1 261 688
Elamumajandus	-124 860 254		-114 675 149	-91 265 493	-83 399 180	-3 451 792
Ringmajandus	-10 294 152		-20 319 295	-16 594 586	-37 584 010	-1 674 425
Energia- ja ressursitõhusus	-510 889		-568 189	-543 220	-537 402	-567 433

* Lõplik eelarve sisaldab kõiki eelarveaasta jooksul tehtud muudatusi, veerg täidetakse enne programmi kinnitamist ministri poolt.

1. juuniks esitatakse 2027–2030. aasta eelarve prognoos, mis vastab KAISis esitatud rahastamiskavale.

1. oktoobril avalikustatud programmi kavandi rahastamiskava vastab Riigikogule üle antud riigieelarve eelnõule ja vastuvõetud riigi eelarvestrateegiale.

Ministri poolt kinnitatud programmis peab rahastamiskava vastama Riigikogu poolt vastuvõetud riigieelarvele ning vastuvõetud riigi eelarvestrateegiale.

6. Programmi tegevused ja tegevuste täitmise analüüs

Programmi tegevus 1. Ehitus ja elukeskkond

Eesmärk: Ehitusvaldkond loob kvaliteetset elukeskkonda, toimib keskkonnasäästlikult ja tõhusalt, on konkurentsivõimeline ning suunanäitaja innovaatiliste lahenduste rakendamisel. Ehitatakse madala süsinikujalajäljega ja kõrge energiatõhususega ehitisi ja säästlikku asularuumi.

Programmi tegevus koondab ehitusvaldkonna poliitika kujundamise ja rakendamise, kvaliteetse elukeskkonna arendamise, ehitiste keskkonnasäästlikkuse, energiatõhususe ja sisekliima valdkonna arendamise ning ehitussektori digitaliseerimise toetamise ühtse juhtimisloogika alla. Tegevuse eesmärk on luua tingimused konkurentsivõimelise ehitussektori arenguks, tagada ajakohane õigusruum ja kvaliteetne ehitatud keskkond ning võimaldada kestliku ehituse põhimõtete rakendamist nii hoonete kui ka ruumi kujundamisel.

Tegevus hõlmab muu hulgas ehitusseadustiku ja selle rakendusaktide ning energiatõhususe regulatsiooni ajakohastamist, kvaliteetse ruumi põhimõtete juurutamist, [e-ehituse platvormi ja ehitisregistri arendamist](#), hoonete energiatõhususe direktiivist ja ehitustoodete määrusest tulenevate muudatuste ettevalmistamist ning hoonete süsinikujalajälje arvestuse rakendamiseks vajalike eelduste loomist.

Programmi tegevuste elluviimisel on keskne roll Kliimaministeeriumil. Koostöös Maa- ja Ruumiametiga arendatakse [e-ehituse platvormi, ehitisregistrit ja andmepõhise ruumiloome lahendusi](#). Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet panustab ehitiste järelevalvesse ning teavitus- ja ennetustegevustesse.

Seos koalitsioonileppes seatud eesmärkide ja VVTP-ga:

- Toetades ringmajanduse põhimõtteid, eelistame hoonete ehituses sekundaarset ja ka kohalikku toorainet.
 - Ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (EPBD);
- Loome ajakohased ja bürokraatiat vähendavad ehitusnõuded, mis keskenduvad ligipääsetavusele, energiatõhususele ja tänavaruumi uuele standardile ning lihtsustavad ehitusloa menetlusi.
 - Ehitiste ligipääsetavuse määruse uuendamine;
- Loome ajakohased ja bürokraatiat vähendavad ehitusnõuded, mis keskenduvad ligipääsetavusele, energiatõhususele ja tänavaruumi uuele standardile ning lihtsustavad ehitusloa menetlusi.
 - Ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (EPBD);
- Loome ajakohased ja bürokraatiat vähendavad ehitusnõuded, mis keskenduvad ligipääsetavusele, energiatõhususele ja tänavaruumi uuele standardile ning lihtsustavad ehitusloa menetlusi.
 - Hoonete energiatõhususe nõuete määruste muutmine;

- Loomes ajakohased ja bürokraatiat vähendavad ehitusnõuded, mis keskenduvad ligipääsetavusele, energiatõhususele ja tänavaruumi uuele standardile ning lihtsustavad ehitusloa menetlust.
 - Tänavaruumi standard;
- Lihtsustame ehitusprojektide sisule esitatavaid nõudeid, sealhulgas ehitus- ja kasutusloa protsessi, taganemata seejuures kvaliteetse elukeskkonna põhimõtetest.
 - Ehitusseadustiku muutmise seaduse eelnõu;
- Lihtsustame ehitusprojektide sisule esitatavaid nõudeid, sealhulgas ehitus- ja kasutusloa protsessi, taganemata seejuures kvaliteetse elukeskkonna põhimõtetest.
 - Nõuded ehitusprojektile määruse muutmine;
- Lihtsustame hoonete renoveerimist, vähendades õiguslikke takistusi ja pakkudes tüüplahendusi kortermajade efektiivseks renoveerimiseks. Eelistame ühispakkumisi, kus renoveeritakse mitu maja korraga.
 - Renoveerimisgiid;
- Lihtsustame korterelamute juurdeehituste (liftide, rõdude, lisakorruste) regulatsiooni läbi kooskõlastuse nõude vähendamise.
 - Korteriomandi- ja korteriühituseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu;
- Loomes ajakohased ja bürokraatiat vähendavad ehitusnõuded, mis keskenduvad ligipääsetavusele, energiatõhususele ja tänavaruumi uuele standardile ning lihtsustavad ehitusloa menetlust.
 - Ehitiste ligipääsetavuse määruse uuendamine ja ligipääsetavuse giidi loomine;
- Loomes ajakohased ja bürokraatiat vähendavad ehitusnõuded, mis keskenduvad ligipääsetavusele, energiatõhususele ja tänavaruumi uuele standardile ning lihtsustavad ehitusloa menetlust.
 - Ehitusseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (EPBD);
- Loomes ajakohased ja bürokraatiat vähendavad ehitusnõuded, mis keskenduvad ligipääsetavusele, energiatõhususele ja tänavaruumi uuele standardile ning lihtsustavad ehitusloa menetlust.
 - Hoonete energiatõhususe nõuete määruste muutmine;
- Loomes ajakohased ja bürokraatiat vähendavad ehitusnõuded, mis keskenduvad ligipääsetavusele, energiatõhususele ja tänavaruumi uuele standardile ning lihtsustavad ehitusloa menetlust.
 - Tänavaruumi standard.

Programmi tegevuse täitmine

2025. aastal keskendus programmi tegevuse elluviimine e-ehituse digitaristu ja andmete edasiarendamisele, kestliku ehituse põhimõtete ettevalmistamisele ning kvaliteetse elukeskkonna kujundamiseks vajalike tööriistade loomisele.

Olulisemad tegevused 2027. aastal

2027. aastal jätkatakse e-ehituse platvormi, [3D-kaksiku](#) ja teiste ehitatud keskkonna digilahenduste arendamist ning kasutuselevõttu. Need tegevused toetavad renoveerimist,

parandavad ehitatud keskkonna andmekvaliteeti ning aitavad kaasa andmepõhise ruumiloo me arengule.

Ehituse keskkonnasäästlikkuse põhimõtete rakendamisel jätkatakse hoonete süsinikujalajälje arvutamise kohustuse kehtestamist õigusaktides. Samuti valmistatakse ette piirväärtused ning arendatakse edasi andmekogusid ja tööriistu, mis toetavad nende põhimõtete rakendamist ehitusturul.

Ehitusvaldkonna ringmajanduse edendamisel jätkatakse ringsuse põhimõtete juurutamist ning vajaduse korral tehakse vastavad muudatused õigusaktides.

Elukeskkonna kvaliteedi ja linnade jätkusuutliku arengu toetamiseks jätkub 2027. aastal [tänavaruumi standardi koostamine](#). Standardi valmimine on kavandatud 2028. aastaks, mille järel keskendutakse selle tutvustamisele ja rakendamisele.

Elukeskkonna kvaliteetseks ja andmepõhiseks kujundamiseks jätkatakse teadus- ja arendustegevuse toetamist, et parandada andmepõhist ruumiloomet ning töötada välja lahendusi muutuva kliimaga kohanemiseks.

Kvaliteetse elukeskkonna kriteeriumid, sealhulgas Euroopa [Uue Bauhausi põhimõtted](#), rakenduvad järk-järgult ruumiotsustes, juhendmaterjalides ja valdkonna arendustes. Nende kaudu toetatakse kestlikku, kaasavat ja kvaliteetset ruumiloomet ning kliima-, tervise- ja heaolueesmärkidega arvestamist elukeskkonna kujundamisel.

Tabel 3. Programmi tegevuse ehitus ja elukeskkond mõõdikud (vt Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus).

Tegevuse mõõdikud	Tegelik		Sihttase					
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Ehitusvaldkonna digitaliseerituse indeks*, skaala 1-100 <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	-	-	-	33	-	-	39	-
Elanike keskmine rahulolu ehitatud keskkonnaga**, skaala 1-100 <i>Allikas: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, minuomavalitsus.ee</i>	67,6	-	-	71,7	-	74,1	-	76,5

* uuringut viiakse läbi iga kolme aasta tagant.

** uuringut viiakse läbi iga kahe aasta tagant.

Tabel 4 Programmi tegevuse arengusuunad, nende täitmine ja kavandatud tegevused 2027-2030 (ARENGUSUUNDADE JAOTUS JA 2027. a TEGEVUSED SELGUVAD 2027. a TÖÖPLAANI KOOSTAMISE KÄIGUS 2026. a SÜGISEL JA UUENDATAKSE PROGRAMMIS ENNE SELLE KINNITAMIST)

Arengusuund (prioriteetidid, fookusteemad)	2025 täitmine	2026 tegevused	2027–2030 plaan
Arendatakse välja e-ehituse digitalistu ja seda täiendatakse järjepidevalt. Tagatakse tugevam ringmajanduse ja renoveerimise otsuste tugi, parandatakse ehitatud keskkonna andmete kvaliteeti ja lisatakse aruannetele prognoosivat analüütikat.	Uuendati giidikeskkonda, kasutusotstarvete loetelu ja infoportaali, migreeriti muinsuskaitsete hoonete andmestikku, arendati menetluskeskkonna läbipaistvust ning 3D-kaksikus jõudis kasutajateni visandamistööriist.	Koostöös Maa- ja Ruumiametiga täiendatakse e-ehituse platvormi uute funktsioonidega, jätkub renoveerimispassi ja renoveerimisgiidi arendus, 3D-kaksiku edasiarendus ning energiamärgiste süsteemi arendamine.	Jätkatakse e-ehituse platvormi, 3D-kaksiku ja teiste digilahenduste arendamist ning juurutamist, et toetada renoveerimist, andmekvaliteeti ja andmepõhist ruumiloomet.
Jätkatakse ehituse keskkonnasäästlikkuse põhimõtete arendamisega ja tehakse vajalikud ettevalmistused nende põhimõtete juurutamiseks ehitusturul. Õigusaktidesse viiakse hoonete süsinikujalajälje arvutuskohustus ja piirväärtused ning koostatakse teekaart piirväärtuste järk-järguliseks vähendamiseks. Riikliku süsinikujalajälje hindamise metoodika täiendamine ning õigusaktina kinnitamine. Luuakse materjalide eriheitetegurite andmebaas ning soetud juhendid..	Valmis lähteülesanne „Hoonete süsinikujalajälje teekaart ja hindamise metoodika arendamine“. Jõustusid uuendatud energiatõhususe määrad ning jätkus EPBD ülevõtmiseks vajalik töö.	Jätkub EPBD ülevõtmine, süsinikujalajälje metoodika, jalajälje piirväärtuste teekaardi ja rakenduslahenduste ettevalmistamine ning energiatõhususe ja kestliku ehituse nõuete edasiarendamine.	Õigusaktides rakendub süsinikujalajälje arvutuskohustus (al 2028. aastast suurematele kui 1000 m2 püstitatavad hooned ning al 2030. aastast kõigile püstitatavatele hoonetele), valmistatakse ette ja alates 2030. aastast rakendatakse piirväärtused ning arendatakse edasi andmekogusid ja tööriistu, mis toetavad nende põhimõtete kasutuselevõttu ehitusturul.
Lepitakse kokku ehitusvaldkonna ringsuse põhimõtted ja vajadusel muudetakse regulatsioone.		2026. aastal jätkub ehitusvaldkonna ringmajanduse põhimõtete täpsustamine ja vajaduse korral regulatsioonide muutmise ettevalmistamine.	Jätkatakse ringmajanduse põhimõtete juurutamist ehitusvaldkonnas ning vajaduse korral viiakse vastavad muudatused regulatsioonidesse.
Elukeskkonna kvaliteedi, Eesti linnade konkurentsivõime tõstmiseks ning	Toimusid ettevalmistused tänavaruumi standardi hanke väljakuulutamiseks, sealhulgas tänavaruumi giidi lõpetamine ja standardi lähteülesande koostamine	Valmib tänavaruumi giid ja leitakse teostaja tänavaruumi standardi koostamiseks.	Käib tänavaruumi standardi koostamine. Standard valmib 2028 ning selle järel tehakse kommunikatsiooni- ja rakendustöid.

jätksuutlikuks arenguks luuakse tänavaruumi standard.	koos ekspertide ja standardimisvaldkonna partneritega.		
Elukeskkonna kvaliteetseks ja andmepõhiseks kujundamiseks , sh tervise- ning kliimaväljakutsete lahendamiseks, soodustatakse vastavat teadus- ja arendustegevust.	Tänavaruumi kujundamiseks inim- ning keskkonnasõbralikumaks telliti juhendmaterjal tänavaruumi giid.	Osaletakse Driving Urban Transitions partnerluse projektides MARLENE ja EDITUA ning soodustatakse elukeskkonna kvaliteeti toetavat teadus- ja arendustegevust.	Jätkatakse teadus- ja arendustegevuse toetamist, et parandada andmepõhist ruumiloomet ning lahendada tervise- ja kliimaväljakutseid.
Elukeskkonna kujundamisel lähtutakse kvaliteetse elukeskkonna kriteeriumitest, sh Euroopa Uue Bauhausi põhimõtetest, mis seavad eesmärgiks kestliku, kauni ja kaasava ruumilooe. Samuti lähtutakse kliima-, tervise- ja heaolueesmärkidest ning ehitusettevõtluse võimestamisest.	Koostatava tänavaruumi giidi ülesanne oli tõlkida kvaliteetse elukeskkonna kriteeriumid tänavaruumi kavandamise juhisteks.	Jätkub kvaliteetse elukeskkonna kriteeriumite juurutamine, sealhulgas Euroopa Uue Bauhausi põhimõtete arvestamine ruumilooe ja õigusloome ettevalmistamises.	Kvaliteetse elukeskkonna kriteeriumid rakenduvad järk-järgult ruumiotsustes, juhendmaterjalides ja valdkonna arendustes.

Programmi tegevus 2. Elamumajandus

Eesmärk: Soodustada eluhoonete renoveerimist ning kvaliteetsete eluruumide kättesaadavust töö- ja elukohana tegusates piirkondades üle Eesti.

Programmi tegevus koondab eluasemepoliitika kujundamise ning elamufondi ja elamistingimuste parandamise toetamise ühtse juhtimisloogika alla. Tegevuse eesmärk on luua tingimused, mis võimaldavad kohalikel omavalitsustel, korteriühistutel, eluruumide omanikel ja üürnikel lahendada eluasemeküsimusi võimalikult iseseisvalt või erasektori kaasabil, kasutades selleks õiguslikke regulatsioone, institutsionaalset korraldust ja riiklikke toetusmeetmeid. Elamumajanduse areng peab olema stabiilselt rahastatud ning toetama energiatõhususe, sisekliima ja elamistingimuste kvaliteedi parandamist.

Tegevus hõlmab muu hulgas rekonstrueerimise finantsmeetmete ja nõustamistegevuste arendamist, riiklikke toetusi korterelamute ja väikeelamute renoveerimiseks, elamuinvesteeringute rahastu kasutamist turutõrkepiirkondades, hoonete renoveerimiskava ja renoveerimispassi ettevalmistamist ning taskukohaste eluasemete lahenduste väljatöötamist. Tegevusega on seotud ka BuildESTi ja heritageHOME'i teadus- ja arendusprogrammid ning vajaduse korral elamuvaldkonda puudutavad õigusloome algatused.

Programmi tegevuste elluviimisel on keskne roll Kliimaministeeriumil. Tegevusse panustab ka EIS, kes pakub eluasemete ehitamise ja renoveerimisega seotud finantsteenuseid ja otsetoetusi ning arendab neid koostöös Kliimaministeeriumiga edasi.

Seos koalitsioonileppes seatud eesmärkide ja VVTP-ga:

Programmi tegevus panustab koalitsioonileppes seatud eesmärgi „Lihtsustame ehitusprojektide sisule esitatavaid nõudeid, sealhulgas ehitus- ja kasutusloa protsessi, taganemata seejuures kvaliteetse elukeskkonna põhimõtetest“ saavutamisse läbi VVP ülesande „Nõuded ehitusprojektile määruse muutmise“.

Olulisemad tegevused 2027. aastal

2027. aastal jätkatakse elamute rekonstrueerimise rahastusmeetmete ja nõustamistegevuste arendamist. Uue perioodi rahastusvõimaluste kujundamiseks on esitatud taotlus järgmise mitmeaastase finantsraamistiku vahendite kasutamiseks ning jätkub töö Sotsiaalse Kliimafondiga, arvestades selle seost ETSi arengutega. Tulenevalt 2026. aastal tehtud valitsuse otsusest liiguvad eluasemega seotud teenused alates 2027. aastast EISist Keskonnainvesteeringute Keskusesse, välja arvatud käendused.

Hoonete renoveerimise eesmärkide saavutamiseks jätkatakse renoveerimiskavas kirjeldatud mahtude, eelarvevajaduse ja võimalike sekkumiste täpsustamist. Samal ajal jätkub meetmete kujundamine, mille eesmärk on luua renoveerimise toetamiseks vajalikud rahastus- ja sekkumismeetmed.

2026. aastal valmis eluasemevaldkonna teekaart, milles on välja toodud eesmärgid ja tegevused taskukohaste ning kvaliteetsete eluasemete rajamiseks. Ühe tegevusena käivitas Kliimaministeerium 2026. aasta veebruaris koostöös Euroopa Investeerimispannaga (EIP)

projekti, mille eesmärk on töötada välja jätkusuutlik rahastamis- ja rakendusmudel taskukohaste üürielamute sektori loomiseks Eestis. Kuni 2027. aasta märtsini kestav 13-kuuline nõustamisprojekt hõlmab turu ja olemasolevate takistuste analüüsi, rahastamis- ja rakendusvõimaluste väljatöötamist, pikaajalise tegevuskava koostamist ning investeerimisvalmis projektide väljaselgitamist koostöös kohalike omavalitsuste ja erasektori partneritega. Projekti eesmärk on luua turupõhine ja rahaliselt jätkusuutlik süsteem, mis suurendab kvaliteetsete ja taskukohaste üürielamute pakkumist, eelkõige väljaspool suuremaid linnakeskusi, ning kaasab rohkem erasektori investeeringuid.

2026. aastal avati 80 mln euro suurune toetusvoor. Kokku on käesoleval struktuurivahendite perioodil tehtud toetuse otsuseid 325 mln euro ulatuses, mille tulemusel rekonstrueeritakse üle 550 korterelamu. Elamistingimused paranevad ligikaudu 15 000 leibkonnal ehk umbes 33 000 inimesel.

2027. aastal jätkatakse varasemate aastate eeskujul suurimas mahus korterelamute rekonstrueerimise toetuste andmist korteriühistutele eesmärgiga parandada korterelamute energiatõhusust ja vähendada nende CO₂ jalajälge. Toetuste väljastamiseks jätkatakse pooleliolevate projektide väljamaksetega ning avatakse uusi taotlusvoore, arvestades regionaalseid erinevusi kinnisvara hindades ja elanike sissetulekutes. Kortерelamute etapipõhiseks rekonstrueerimiseks on 2027. aastaks kavandatud 110 mln eurot, mis on 6 mln eurot rohkem kui 2026. aastal.

Tabel 5. Programmi tegevuse elamumajandus mõõdikud (vt Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus).

Tegevuse mõõdikud	Tegelik		Sihttase					
	2024	2025	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Eluruumide arv vähemalt C-energiaklassiga hoonetes, tk <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	118 700	121 150	142 000	155 000	169 000	184 000	200 000	220 000
Eluruumide arv toetuse abil renoveeritud hoonetes <i>Allikas: EIS</i>	11 200	9 050	7 600	8 400	9 200	10 000	10 800	14 800

Tabel 6 Programmi tegevuse arengusuunad, nende täitmine ja kavandatud tegevused 2027-2030 (ARENGUSUUNDADE JAOTUS JA 2027. a TEGEVUSED SELGUVAD 2027. a TÖÖPLAANI KOOSTAMISE KÄIGUS 2026. a SÜGISEL JA UUENDATAKSE PROGRAMMIS ENNE SELLE KINNITAMIST)

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027-2030 tegevused
Koostöös Ettevõtluse Innovatsiooni Sihtasutusega arendatakse järjepidevalt hoonete rekonstrueerimise finantsmeetmeid ja nõustamistegevusi. EL struktuuritoetustest rahastatakse korterelamute ja väikeelamute renoveerimist. Loodud on elamuinvesteeringute rahastu, mis võimaldab turutörke piirkondades saada riiklikku renoveerimislenu, samuti pakutakse käendust. Hoonete rekonstrueerimise kitsaskohtade lahendamiseks on ellu kutsutud üleriigiline teadus- ja arendusprogramm „LIFE IP BuildEst“ (2023–2028).	BuildESTi raames valmisid aruanded renoveerimispraktika ja -poliitika mõjudest, juhis Bauhausi nõuete järgimiseks renoveerimisel ja kliimakindluse nõustik renoveerimisel. Avati täiendatud tingimustega rekonstrueerimise toetuse voor summas 80 mln eurot, valmis renoveerimisportaali koduleht, toimus Ida-Virumaa korteriühistute koolitusprogramm ja esimene renoveerimismess Valgas, alustati maakondlike nõustajate hangetega ning esitati EIB ELENA skeemi taotlus ühtsete kontaktpunktide loomiseks.	Jätkatakse korterelamute ja väikeelamute renoveerimise ning lasterikaste perede eluasemetingimuste parandamise toetamist. Jätkub BuildESTi ja heritageHOME'i rakendamine ning taskukohaste eluasemete finantsmehhanismi ettevalmistamine koostöös Euroopa Investeeringuspangaga.	Taotlus uue perioodi MFFi esitatud. Samuti jätkub töö Sotsiaalse Kliimafondi-ga (sõltub ETSi arengustest).
EPBDst tulenevate renoveerimiseesmärkide täitmiseks koostatakse riiklik hoonete renoveerimiskava. Võtmeküsimus pikemas plaanis on riigieelarve stabiilse rahastuse saavutamine elamute renoveerimiseks, et täita riigile kohustuslikke EPBD eesmärgid ja parandada elukeskkonna kvaliteeti.	Alustati renoveerimiskava koostamiseks vajalike alusuuringutega ja kava koostamisega.	Renoveerimiskava valmib 2026. aastal. Koostatakse ka riiklik renoveerimisspass ning kavas seatakse renoveerimise eesmärgid, mahud, tempo ning rahalised ja mitterahalised vahendid.	Seotud eelmise punktiga – renoveerimiskavas kirjeldatakse mahud, eelarve ja võimalikud sekkumised ning esimese punktis toimub meetmedisain.
Otsekohalduva CPRI ja EPBD jõustumine. EPBD puhul on liikmesriikidele antud kaheaastane ülevõtuperiood, mille jooksul tuleb direktiivis sätestatud nõuded üle võtta siseriiklikesse õigusaktidesse.	Võeti vastu CPR, mis rakendus 2026. aasta jaanuarist.	2026. aastal algab EPBD ülevõtmine ja sellega seoses ettevalmistavad tegevused, õigusloome jms. Jätkub ka renoveerimiseesmärkide ja direktiivi nõuete täitmiseks vajalike eelnõude ja alusuuringute ettevalmistamine.	Jätkub direktiivist tulenevate nõuete ja tähtaegade rakendamine

Programmi tegevus 3. Ringmajandus

Eesmärk: *Parem ressursside kasutamine ning kestliku tarbimise ja tootmise edendamine ringsuse suurendamise kaudu, vähendades survet keskkonnale.*

Programmi tegevus koondab jäätmevaldkonna poliitika kujundamise ning ringmajandusele üleminekut toetavate lahenduste arendamise ühtse juhtimisloogika alla. Tegevus hõlmab eelkõige olmejäätmete, pakendi- ja plastijäätmete, probleemtoodetest tekkinud jäätmete, ohtlike jäätmete, ehitus- ja lammutusjäätmete ning biolagunevate jäätmetega seotud poliitika kujundamist. Tegevuse keskmes on jäätmetekke vähendamine, materjaliringluse suurendamine, jäätmekäitluse tõhustamine, andmepõhise aruandluse arendamine ning ringsete tootmis- ja tarbimismudelite edendamine.

Tegevus hõlmab muu hulgas riigi jäätmekava elluviimist, jäätmereformi rakendamist, jäätmevaldkonna õigusaktide ajakohastamist, liigiti kogumise ja ringlussevõtu võimekuse suurendamist, biolagunevate jäätmete ringlussevõtu arendamist, tekstiilitoodete laiendatud tootjavastutuse süsteemi ettevalmistamist ning uue riigi ringmajanduse kava 2029+ koostamist. Olulisel kohal on ka jäätmevaldkonna digitaliseerimine ja rahvusvaheline koostöö.

Programmi tegevuste elluviimist koordineerib Kliimaministeerium. Programmi eesmärkide saavutamist toetavad Keskkonnaamet, Keskkonnaagentuur ja teised asjaomased partnerid. Keskkonnaamet tegeleb loastamise, järelevalve ja ettevõtjate nõustamisega ning Keskkonnaagentuur korraldab jäätmekäitluse andmete seiret, aruandlust ja analüüse. SA Keskkonnainvesteeringute Keskus toetab ringmajandusele üleminekut investeeringute kaudu ning nõustab taotlejaid erinevate toetusvõimaluste kasutamisel.

Olulisemad tegevused 2027. aastal

2027. aastal jätkatakse riigi jäätmekava 2023–2028 eesmärkide elluviimist kuni riigi ringmajanduse kava rakendumiseni. Samal ajal jätkub riigi ringmajanduse kava 2029+ koostamine, mille eesmärk on kujundada jäätmekavast laiem raamistik ning siduda jäätmemajandus ringmajanduse eesmärkidega.

Jäätmevaldkonna õigusruumi arendamisel jätkatakse õigusaktide ajakohastamist ja rakendamist vastavalt Euroopa Liidu uutele nõuetele ning valdkonna arenguvajadustele. Eesmärk on tagada toimiv õigusruum ja toetada jäätmekäitlussüsteemi arengut kooskõlas ringmajandusele ülemineku eesmärkidega, sealhulgas olme-, pakendi-, tekstiili-, biolagunevate ning ehitus- ja lammutusjäätmete valdkonnas.

Laiendatud tootjavastutuse valdkonnas on 2027. aasta keskne tegevus tekstiilitoodete laiendatud tootjavastutuse süsteemi ülevõtmine Eesti õigusesse. Pärast õigusraamistiku kehtestamist jätkub süsteemi rakendamine.

Jätkatakse ka rahvusvahelist koostööd ja nõuete rakendamist, et tagada vastutuse kandmine kolmandatest riikidest veebiplatvormide kaudu tarbijateni jõudvate probleemtoodete ja nende pakendite jäätmekäitluse eest.

Toidujäätmete tekke vähendamisel võetakse jäätmete raamdirektiivi muudatused üle hiljemalt 17. juuniks 2027. Pärast muudatuste ülevõtmist jätkatakse sihtarvude saavutamisele suunatud tegevustega.

Teadus- ja arendustegevuse valdkonnas on oluline arengusuund strateegiliste uuringute programmist rahastatav tootjavastutussüsteemi toimivuse ja rakendamise uurimine.

Tabel 7. Programmi tegevuse ringmajanduse mõõdikud (vt Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus).

Tegevuse mõõdikud	Tegelik		Sihttase				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Jäätmete (va põlevkivitööstus) inimese kohta, kg Allikas: Keskkonnaagentuur	3483			3300	3300	3250	3200
Jäätmete liigiti kogumise määr KOVidel, % Allikas: Keskkonnaagentuur	46	-	-	67	68	69	70

Tabel 8 Programmi tegevuse arengusuunad, nende täitmine ja kavandatud tegevused 2027-2030 (ARENGUSUUNDADE JAOTUS JA 2027. a TEGEVUSED SELGUVAD 2027. a TÖÖPLAANI KOOSTAMISE KÄIGUS 2026. a SÜGISEL JA UUENDATAKSE PROGRAMMIS ENNE SELLE KINNITAMIST)

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2027-2030 tegevused
Riigi jäätmekava 2023–2028 eesmärkide elluviimine. Riigi jäätmekava on osa ringmajanduse strateegilisest nägemusest ja tegevuskavast ning suunab ringmajandusele üleminekut tervikuna.	2025. aastal jätkus riigi jäätmekava eesmärkide elluviimine ning selle keskse reformisammuna võeti vastu olmejäätmete reform.	Jätkub riigi jäätmekava 2023–2028 eesmärkide elluviimine. Planeeritakse 2028–2034 vahendeid ühe majanduse ringsuse ja ettevõtete ressursitõhususe reformi all.	Reformi ja riigi jäätmekava elluviimine jätkub kuni uue riigi ringmajanduse kava rakendumiseni.
Riigi ringmajanduse kava 2029+ koostamine ja rakendamine. Koostatakse jäätmekavast laiem raamistik, mis seob jäätmemajanduse ringmajanduse laiemate eesmärkidega.	2025. aastal valmistati ette uut riigi ringmajanduse kava 2029+, mida põhidokument kirjeldab kavandatava jätkuna senisele jäätmekavale.	2026. aastal alustatakse riigi ringmajanduse kava 2029+ koostamist.	Jätkub riigi ringmajanduse kava 2029+ koostamine ning seejärel rakendamine.
Jäätmevaldkonna õigusaktide ajakohastamine. Tagatakse toimiv õigusruum ja jäätmekäitlussüsteemi arendamine kooskõlas EL õiguse ja analüüside tulemustega.	2025. aastal jätkus töö jäätmevaldkonna õigusruumi ajakohastamisega ning vastu võeti olmejäätmete reform.	Jätkub jäätmevaldkonna õigusaktide ajakohastamine ja rakendamine.	Jätkatakse õigusruumi uuendamist ja rakendamist vastavalt uutele EL nõuetele ja valdkonna arenguvajadustele.
Ohutu materjaliringluse suurendamine. Suurendatakse ohutut materjaliringlust ja toetatakse ettevõtteid.	2025. aastal toimusid kemikaaliauditoreite koolitused ning avati voor investeeringu toetuseks.	Koolitatakse kemikaaliauditoreid ja toetatakse ettevõtteid.	Jätkatakse ohutu materjaliringluse suurendamist ja vastavate võimekuste arendamist.
Biolagunevate jäätmete ringlussevõtu suurendamine. Eesmärk on suunata biojäätmekäitlust ja muud biolagunevad jäätmekäitlust võimalikult suures ulatuses ringlusse ning võtta saadud tooted kasutusele teisese toormena.	2025. aastal toetati biojäätmekäitlust ringlussevõtu arendamist, lisaks näitas segaolmejäätmete analüüs biojäätmekäitlust osakaalu olulist vähenemist segaolmejäätmetes. Valdkondliku õigusloome ettevalmistamine (määruste muudatused).	Jätkatakse biojäätmekäitlust ringlussevõtu suurendamise ettevalmistusi ja rakendamist (valdkondlik õigusloome ja määruste muudatused).	Jätkatakse lahenduste rakendamist, et biojäätmekäitlust saadavad tooted vastaksid nõuetele ja jõuaksid materjaliringlusse.
Tekstiiltoodetele laiendatud tootjavastutuse süsteemi loomine.	2025. aasta algusest muutus tekstiilijäätmekäitlust kogumise korraldamine omavalitsustele kohustuslikuks.	2026. aastal jätkub tekstiiltoodete laiendatud tootjavastutuse süsteemi ettevalmistamine.	Laiendatud tootjavastutuse süsteem peab olema siseriiklikus õiguses vastu võetud 2027. aastal ning selle rakendamine jätkub.
Toidujäätmekäitlust tekke vähendamine. Vähendatakse toidujäätmekäitlust vastavalt jäätmekäitlust raamdirektiivi muudatustele.	2025. aastal alustati õigusloome ettevalmistamist jäätmekäitlust raamdirektiivi muudatuste ülevõtmiseks. Toidujäätmekäitlust uuringu hankelepingu sõlmimine.	2026. aastal jätkub toidujäätmekäitlust vähendamise regulatiivsete meetmete ja õigusruumi ettevalmistamine.	Direktiivi muudatused tuleb üle võtta hiljemalt 17. juuniks 2027 ning pärast seda jätkub sihtarvude saavutamisele suunatud rakendamine.
Kolmandate riikide online-platvormidelt soetatud probleemtoodete ja nende pakendite osas laiendatud tootjavastutuse nõuete rakendamine.	2025. aastal rakendus patareide ja akude tootjavastutuse süsteem ka kolmandate riikide tootjatele.	2026. aastal jätkub rahvusvaheline koostöö ja meetmete kujundamine, et laiendada tootjavastutuse nõuete tootmist ka teistele probleemtoodetele ja pakenditele.	Jätkatakse rahvusvahelist koostööd ja nõuete rakendamist, et tagada kolmandatest riikidest tarbijani jõudvate toodete jäätmekäitlust eest vastutus.

LIFE SIP CircEST teadus- ja arendusprogrammi rakendamine positiivse rahastusotsuse korral.	2025. aastal esitati LIFE SIP CircEST eeltaotlus koostöös partneritega.	Täistaotlus esitati märtsis 2026. aastal, mis ei olnud edukas; esitati LIFE SIP CircEST eeltaotlus koostöös partneritega..	Positiivse eeltaotluse otsuse korral jätkatakse täistaotluse koostamist ja esitamist märtsiks 2027, positiivse rahastusotsuse korral rakendatakse projekti perioodil 2028–2034.
--	--	---	--

Programmi tegevus 4. Energia- ja ressursitõhusus

Eesmärk: Parem ressursside kasutamine energia- ja ressursitõhususe suurendamise kaudu vähendades survet keskkonnale.

Programmi tegevus koondab energia- ja ressursitõhususe poliitika kujundamise, selle rakendamise koordineerimise ning ettevõtete energia- ja ressursitõhususe edendamise ühtse juhtimisloogika alla. Tegevuse eesmärk on viia energiatõhususe direktiivist tulenevad kohustused Eesti õigusruumi, tagada nende rakendamise koordineerimine ja seire ning toetada ettevõtete üleminekut ressursi- ja energiatõhusamale majandamisele. Oluline on suurendada energia- ja ressursitõhusust eelkõige hoonete, transpordi ja tööstuse valdkonnas ning kasvatada ressursitootlikkust ehk SKP ja materjalitarbimise suhet.

Tegevus hõlmab muu hulgas energiatõhususe direktiivi ülevõtmist, energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtte rakendamist, riigi kumulatiivse energiasäästu kohustuse täitmise ja seire korraldamist, energiatõhususe edendamist avalikus sektoris ja riigihangetes, ettevõtete energia- ja ressursikasutuse analüüse ning ressursitõhususe investeeringute toetamist.

Tegevust viib ellu Kliimaministeeriumi ringmajanduse osakond. Ressursitõhususe investeeringute rakendamine on seotud ka välisvahendite ja toetusmeetmetega, mida kasutatakse ettevõtete energia- ja ressursitõhususe parandamiseks.

Olulisemad tegevused 2027. aastal:

2027. aastal jätkatakse energiatõhususe direktiivist tulenevate kohustuste rakendamist Eesti õigusruumis ning nende täitmise koordineerimist ja seiret. Fookuses on energiatõhususe põhimõtete rakendamine valdkondades, kus energiasäästu potentsiaal on suurim, eelkõige hoonetes, transpordis ja tööstuses. Samuti jätkatakse energiatõhususe meetmete rakendamise seiret ning tehakse vajaduse korral täpsustusi, et tagada direktiivist tulenevate kohustuste tõhus rakendamine.

Ettevõtete ressursitõhususe arendamise eesmärk on suurendada ettevõtete konkurentsivõimet ja ressursitootlikkust ning vähendada sõltuvust esmasest toormest. Reformi rakendamine loob aluse ettevõtete ressursi- ja energiatõhususe edasiste meetmete kujundamiseks ning vajalike investeeringute tegemiseks.

Tabel 9 Programmi tegevuse energia- ja ressursitõhusus mõõdikud (vt Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus).

Tegevuse mõõdikud	Tegelik		Sihttase				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Kumulatiivne energiasääst alates aastast 2021 (GWh) <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	1243	1680	2183	2687	3325	3964	4602
Toetatud ressursitõhususe investeeringute maht (väljamaksed, tuh €). <i>Allikas: Keskkonnainvesteeringute Keskus</i>	148	2 842	3 099	8 000	4 100	12 311	0

Tabel 10 Programmi tegevuse arengusuunad, nende täitmine ja kavandatud tegevused 2027-2030 (ARENGUSUUNDADE JAOTUS JA 2027. a TEGEVUSED SELGUVAD 2027. a TÖÖPLAANI KOOSTAMISE KÄIGUS 2026. a SÜGISEL JA UUENDATAKSE PROGRAMMIS ENNE SELLE KINNITAMIST)

Arengusuund	2025 täitmine	2026 tegevused	2028-2030 tegevused
Energiaefi tsientide direktiivi (Energy Efficiency Directive ehk EED) ülevõtmine. Suurim energiasäästu potentsiaal on Eesti hoonete sektoris, järgnevad transport ja tööstus. Fookuses on energiaefi tsientide esikohale seadmine, energiaefi tsientide riigihangetes, täiendavad meetmed ja mõjude hindamine, ettevõtete auditid, energiaefi tsientide avalikus sektoris ja andmekeskustes, energiaostuvõime ja teadlikkuse tõstmine.	Eelnõu on valmis, seda tutvustati ministrile ning teemat arutati ka valitsuskabinetis. Jätkusid täpsustavad küsimused ja alternatiivide arvutused.	Jätkub energiaefi tsientide direktiivist tulenevate kohustuste integreerimine Eesti õigusruumi ning nende rakendamise koordineerimine ja seire.	Tegevused jätkuvad.
Ettevõtjate ressursitõhusamale majandamisele ülemineku toetamine. Toetatakse ettevõtete ressursitõhusust, et suurendada konkurentsivõimet, ressursitootlikkust ja vähendada sõltuvust esmasest toormest.	Jätkus taotluste esitamine, rahastusotsuste tegemine ja projektide rakendamine. Kokku oli RRF-i ja SF 2021–2027 eelarvevahendeid ligikaudu 30 mln eurot; novembris avatud voor täitus minutiga.	Jätkub taotluste esitamine, rahastusotsuste tegemine ja projektide rakendamine. Planeeritakse 2028–2034 vahendeid ühe majanduse ringsuse ja ettevõtete ressursitõhususe reformi all.	Reformi, rahastatud projektide ja võimalike uue perioodi vahendite ellu viimine

7. Programmi juhtimiskorraldus

Programmi on koostanud Kliimaministeerium koostöös asjaomaste haldusala asutustega. Programm koostatakse neljaks aastaks, pidades silmas strateegilisi eesmäärke, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ja riigi pikaajalise strateegia „Eesti 2035“ eesmäärke. Programmi kinnitab taristuminister pärast 2027. aasta riigieelarve seaduse vastuvõtmist ning see avalikustatakse Kliimaministeeriumi veebilehel. Programmi täiendatakse igal aastal ühe aasta võrra ning see on kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga ja riigi rahaliste võimalustega.

Programmi tegevuste eesmäärke aitavad toetada tulemusvaldkonna „Kliima, energeetika ja elurikkus“ teised programmid ning tulemusvaldkonna „Elukeskkond, liikuvus ja merendus“ programmid.

Programmis seatud eesmärkide saavutamise ja mõõdikute seiramise eest vastutab Kliimaministeerium koostöös asjaomaste haldusala asutustega. Programmi täitmisest antakse aru järgmises programmis perioodil 2028-2031.

Programm annab suuna välisvahendite planeerimisele ja kasutamisele.

Programmi elluviimist juhib Kliimaministeeriumi elukeskkonna ja ringmajanduse asekantsler.

Vajaduse korral moodustatakse Kliimaministeeriumi poolt täiendavaid tööühmi ja korraldatakse arutelusid programmi elluviimisega seotud poolte ja huvirühmadega.

Lisa 1. 2025. a programmi ja programmi tegevuste eelarve täitmine

	Esialgne eelarve (tuhat eurot)	Lõplik eelarve (tuhat eurot)	Täitmine (tuhat eurot)
Elukeskkonna ja ringmajanduse programm			
Kulud	-167 265	-152 273	-144 277
Ehitusvaldkonna tõhustamine ja digitaliseerimine			
Kulud	-3 472	-1 638	-1 600
Kestliku ehituse ja kvaliteetse ruumi arendamine			
Kulud	-29 979	-33 583	-33 328
Eluasemete kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamine			
Kulud	-126 263	-94 694	-93 241
Ringmajanduse korraldamine			
Kulud	-7 151	-16 417	-10 379
Energia-ja ressursitõhustamine			
Kulud	-401	-5 942	-5 728

Lisa 2. Programmi teenuste kirjeldus

Teenus	Eesmärk ja kirjeldus
Programmi tegevus 1: Ehitus ja elukeskkond	
Kvaliteetse elukeskkonna poliitika kujundamine (KLIM)	Eesmärk: Kvaliteetse ruumi põhimõtete rakendamine ja ehitusvaldkonna strateegiline sidumine laiemate elukeskkonna kujundamise ja arendamise eesmärkidega. Kirjeldus: Luuakse tingimused, et ehitusvaldkonna areng on seostatud maakasutuse, ruumilise planeerimise, liikuvuse ja teiste elukeskkonna arengut kaalukalt suunavate valdkondadega. Tagatakse kvaliteetse ruumi põhimõtete (funktsionaalsuse, sealhulgas ligipääsetavuse, majandusliku väärtuse kasvatamise, kliima- ja keskkonnasäästlikkuse, asukoha eripära ja konteksti arvestamise, esteetilise sobivuse ning kaasava loomise) tasakaalustatud ja terviklik rakendamine.
Ehitustegevuse ja -toodete poliitika kujundamine (KLIM)	Eesmärk: Tagada ehitustegevuse, ehitiste ja -toodete ohutus, eesmärgipärane toimivus ja kasutatavus ning soodustada jätkusuutlikku majandusarengut. Kirjeldus: Poliitika kujundamisel lähtutakse nimetatud väärtustest, uuendatakse ehitusseadustikku ja selle alamakte ning teisi ehitusvaldkonna regulatsioone.
Ehitiste keskkonnasäästlikkuse, energiatõhususe ja sisekliima poliitika kujundamine (KLIM)	Eesmärk: Arendada madala keskkonnamõjuga ehitamist tagades ehitiste keskkonnasäästlikkuse, energiatõhususe ja parima sisekliima. Kirjeldus: Arendatakse kuluoptimaalse energiatõhususe nõuete süsteemi, töötatakse välja süsinikujalajälje arvutamise alused ja piirväärtused ning sisekliima nõuded, ajakohastatakse energiakandjate kaalumistegurid, viiakse ellu energiamärgiste järelevalve automatiseerimine ja toetatakse ringmajanduse põhimõtete rakendamist ehitussektoris.
Ehitusvaldkonna digitaliseerimine (KLIM)	Eesmärk: Ehitistega seotud andmete jagamine toimub tõhusalt ning infokadudeta nii riigi, kohaliku omavalitsuse kui ka erasektori teenuse osutajate vahel. Tegevused: E-ehituse platvormi arendatakse ja hooldatakse selliselt, et see toetaks kolme eelpool nimetatud teenuse eesmärkide elluviimist.
Programmi tegevus 2: Elamumajandus	
Eluasemepoliitika kujundamine (KLIM)	Eesmärk: Elamuvaldkonna poliitika, arengukavade, sihtprogrammide ja välisabi projektide väljatöötamine ning elluviimine. Osalemine elamumajanduse sektori ja ehitussektori poliitikakujundamises ja õigusloomes. Tagatakse elamumajanduse areng, selleks vajalik stabiilne rahastamine ja siseriiklikult ning rahvusvaheliselt kokkulepitud eesmärkide saavutamine. Koostöös Ettevõtluse Innovatsiooni Sihtasutusega arendatakse järjepidevalt hoonete rekonstrueerimise finantsmeetmeid ja nõustamistegevusi. Hoonete rekonstrueerimise pikaajalise strateegia elluviimiseks on ellu kutsutud üleriigilised teadus- ja arendusprogrammid LIFE IP BuildEst (2022-2028) ja LIFE heritageHOME (2023-2026), sh koostatakse hoonete renoveerimiskava.
Elamufondi ja elamistingimuste parendamise toetamine (KLIM)	Eesmärk: Lahendatakse kahaneva elanikkonnaga piirkondade elamutega seotud probleemid, milles tuginetakse ka Vabariigi Valitsuse 15.02.2018 otsusele dokumendis "Tegevus- ja rahastamiskava kahaneva rahvastikuga piirkondade elamumajanduse ümberkorraldamiseks". Stimuleeritakse elamufondi rekonstrueerimist riiklike toetustega, mis võimaldab täita eesmärgi seoses hoonefondi energiatõhususe ja sisekliima parandamisega. Tagatakse kvaliteetsete elamistingimuste parem kättesaadavus

	pöörates seejuures tähelepanu ka üürielamutele, kahaneva elanikkonna piirkondadele ja vähekaitstud leibkondadele.
Programmi tegevus 3: Ringmajandus	
Ringsuse ja jäätmete poliitika (KLIM)	Eesmärk: Eesti jäätmekorraldus on tõhus ja ringsusel põhinev. Jäätmekäitlust mõjutavad riigi regulatsioonid tagavad valdkonna tervikliku ja tõhusa toimimise ning jäätmealase teadlikkuse kasvu ning on loodud toimivad seosed eri jäätmeliikidega seotud poliitikate vahel. Muuhulgas toimub olmejäätmete, plasti- ja pakendijäätmete, probleemtoodetest tekkinud jäätmete, ohtlike jäätmete, ehitus- ja lammutusjäätmete ning biolagunevate jäätmete tekke vähendamine ja ringlussevõtu suurendamine. Tegevus koosneb riigi jäätmekavas kavandatud tegevustest, muu hulgas toetatakse ringsuse edendamist ja andmepõhise aruandluse digilahenduste rakendamist, edendatakse era- ja avaliku sektori koostööd uute ärimudelite välja töötamisel ja oskusteabe arendamisel ning lihtsustatakse keskkonnalubade taotlemist ja menetlemist keskkonnaotsuste infosüsteemi edasiarendamise kaudu. Andmeid kogutakse reaalamajanduse (RTE) andmepõhise aruandluse põhimõtete alusel. Rakendatakse andmepõhist juhtimist. Andmed on kvaliteetsed, ajakohased, läbipaistvad ja annavad terviklikuma ülevaate jäätmekäitluse ahelast, riigi kogutud ja avaldatud jäätmealaseid andmeid peetakse usaldusväärseteks.
Jäätmemajanduse korraldamine (KeA)	Eesmärk: Vähendada jäätmekäitlusest tekkivaid keskkonnanahäiringuid ning suurendada ringlussevõttu. Tegevused teenuse raames teostatakse: a) jäätmekäitleja registreerimine, b) keskkonnakaitseloa väljastamine, c) riikidevahelise jäätmeveoloa andmine, d) jäätmevaldkonna kooskõlastuste väljastamine, e) keskkonnatasu rakendamine, f) jäätmevaldkonna tegevuste vastavuse kontrollimine nõuetele. Jäätmete käitlemiseks on vajalik vastav luba, mis annab õiguse jäätmete töötlemiseks ning seab tingimused keskkonnanahäiringute minimeerimiseks ja ohutuks materjaliringluseks. Jäätmete kõrvaldamisel rakendatakse keskkonnatasu. Nõuetele vastavuse ja tootjavastutuse tagamiseks viiakse läbi järelevalve-, haldus- ja süüteomenetlusi.
Jäätmekäitluse aruandluse ja registreeringute korraldamine (KAUR)	Eesmärk: Riigi aruandluskohustuse täitmine. Jäätmevaldkonna analüüside ja otsuste tegemiseks vajalike andmete töötlemine. Riigi kokkulepetest ja EL-i nõuetest tulenevate aruandluskohustuste täitmine, sh aruannete koostamine ja edastamine lähtuvalt rahvusvaheliselt tunnustatud või siseriiklikult kokku lepitud meetodikatele. Teenus koosneb andmete kogumisest, nende haldamisest ja avalikustamisest KOTKAS, PROTO, PAKIS ja OJS andmekogudes. Andmeid töödeldakse ja avalikustatakse rakenduste kaudu, teabepäringutes ja koondülevaadetes.
Jäätmevaldkonna analüüside tegemine (KAUR)	Eesmärk: Analüüside, eksperthinnangute ja konsultatsioonide andmine jäätmevaldkonnaga seotud otsuste tegemiseks Jäätmevaldkonna andmestike analüüsimine tellimuste põhjal ja tulemuste tõlgendamine, prognoosimine ning ekspertteadmiste jagamine. Teenuse osutamiseks vajalikud andmed kogutakse peamiselt keskkonnakaitseluba omavate isikute tegevuse aruannetest.
Programmi tegevus 4: Energia- ja ressursitõhusus	

Energia- ja ressursitõhususe poliitika kujundamine (KLIM)	Eesmärk: Muuta energiatarbimine efektiivsemaks, tagada energiatõhusus energia tootmisel, ülekandel ja tarbimisel; avaliku sektori asutuste eelarvete ressursi efektiivsem kasutamine; parandada avalike hoonete energiatõhust ja kvaliteeti; edendada ja toetada ettevõtteid energiatõhususe meetmete rakendamisel. Kõige odavam energia on tarbimata energia ja kasutades energiat tõhusalt on sellel positiivne mõju majanduse konkurentsivõimele ja kasvule. Keskenduda tuleb energia raiskamisele, mis ei anna lisandväärtust.
--	--

Lisa 3. Mõõdikute kirjeldus

Mõõdik/Sihttase	Mõõdiku selgitus ja allika link
Programm: Elukeskkond ja ringmajandus	
Elanike keskmine rahulolu valdkonna teenustega (hoonete ja rajatiste arhitektuur, hoonete seisukord, jäätmekäitlus, jäätmete kogumiskohtade kättesaadavus), (%) ² <i>Allikas: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, minuomavalitsus.ee</i>	Elanike rahulolu näitava mõõdiku allikas on iga kahe aasta järel korratav uuring, millega saadakse ülevaade Eesti elanike rahulolust oma kohaliku omavalitsuse avalike teenuste ja elukeskkonnaga. Programmi jaoks on uuringu tulemustest moodustatud koondnäitaja, mis annab nelja valdkonna aritmeetilise keskmise: hoonete ja rajatiste arhitektuur, hoonete seisukord, jäätmekäitlus ja jäätmete kogumiskohtade kättesaadavus (viimase mõõdiku sõnastus oli 2022. a uuringus „jäätmete liigiti kogumise võimaldamine“).
Ringleva materjali määr (%) <i>Allikas: Statistikaamet, Eurostat</i>	Ringleva materjali määr on mõõdik, mis näitab ringselt kasutatud materjali osatähtsust kogu materjalikasutuses. Kui 2023. aastal oli ringleva materjali määr 20,5%, siis eesmärgiks on suurendada ringleva materjali määra 2035. aastaks 30%-ni, mis tähendab, et esmase kaevandamise tulemusel majandusse siseneva materjali osakaal jääb 70% juurde.
Eluhoonete primaarenergia tarbimine aastas, TWh <i>Allikas: Statistikaamet</i>	Mõõdik näitab, kui palju energiat kulub eluhoonete kütmiseks, jahutamiseks ja muuks otstarbeks koos tootmis- ja ülekandekadudega. Näitaja vähenemine 11,7 → 11,5 TWh tähendab eluhoonete energiatõhususe paranemist, ja kinnitab, et tehtud investeeringud hoonete renoveerimisse ja energiatõhususe täidavad oma eesmärgi. Vähenenud energiatarve alandab majapidamiste kulusid, suurendab energiasäästlikkust ja aitab Eestil täita energia- ja kliimapolitiika eesmärgi. Samuti vähendab see vajadust riigi hilisemate toetusmeetmete (nt energiahinna kriisitoetused) järele.
Kõigi hoonete lõppenergia tarbimine aastas, TWh <i>Allikas: Statistikaamet</i>	Mõõdik näitab hoonetes tegelikult tarbitud energia hulka (elekter, soojus jms). See on otsene näitaja energiasäästu ja energiatõhususe arengust nii elu- kui ka mitteeeluhoonetes. Näitaja vähenemine 16,5 → 16,2 TWh viitab energiasäästlikkuse ja renoveerimise positiivsele mõjule ning kinnitab, et riigi investeeringud avalike hoonete renoveerimisse ja energiasüsteemide uuendamisse toovad pikaajalist kokkuhoidu energiakuludes, vähendavad CO ₂ heidet ning loovad eeskuju ja nõudlust ka erasektoris.
Programmi tegevus: Ehitus ja elukeskkond	
Ehitusvaldkonna digitaliseerituse indeks*, skaala 1-100 <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	Mõõdik näitab, kuivõrd on ehitussektoris kasutusele võetud digilahendused (nt BIM, automatiseerimine, ehitusjuhtimise süsteemid, digiteisikud, asjade internet). Digitaliseeritus on eelduseks tootlikkuse kasvule, vigade vähendamisele ja paremale kuluefektiivsusele. Indeks peegeldab ettevõtete digitaalset küpsust – kõrgem indeks tähendab, et rakendatakse rohkem kaasaegseid tehnoloogiaid, tänu millel on vastanute hinnangul positiivne mõju infoliikumisele ja koostööle, töötajate rahulolule ning ettevõtte majandusnäitajatele. Riiklikud investeeringud digilahenduste arendamisse (nt e-ehituse platvorm ja BIM-i rakendamise tugi) suurendavad indeksi väärtust. Pikemas plaanis vähendab see riigi kulusid haldusele, kiirendab ehituslubade menetlust ning tõstab valdkonna konkurentsivõimet.
Elanike keskmine rahulolu ehitatud keskkonnaga**, skaala 1-100 <i>Allikas: Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, minuomavalitsus.ee</i>	Mõõdik koondab hinnanguid nt avaliku ruumi, ehitiste arhitektuuri ja seisukorra ning ligipääsetavuse kohta. See seob otseselt ehitus- ja ruumipoliitika tulemused inimeste heaoluga. 2024. a tulemus 67,6 on „hea“, kuid lähemal „rahuldavale“ kui „väga heale“. Eesmärk 71,7 ei vasta veel rahulolu tasemele „väga hea“, kuid arvestades, kui pikalt võtab aega investeeringute tegemine ehitatud keskkonda ning elanikele tajutava, elukvaliteeti tõstva mõju saavutamine, on põhjendatud mõõdukate eesmärkide seadmine.
Programmi tegevus: Elamumajandus	
Eluruumide arv vähemalt C-energiaklassiga hoonetes, tk <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	Eluruumide arv vähemalt C-energiaklassiga hoonetes näitab, kui paljud eluruumid vastavad vähemalt C-energiaklassile, hõlmates nii uusehitusi kui ka renoveeritud hooneid. See peegeldab, kuivõrd riigi ja erasektori investeeringud muudavad elamufondi energiatõhusamaks ja aitavad täita kliimaeesmärgi. Riigi toetusmeetmed (EISI renoveerimistoetused) suurendavad C-klassile vastavate eluruumide arvu. Mida enam neid lisandub, seda väiksemad on leibkondade pikaajalised energiakulud ja seda väiksem surve riigieelarvele energiahindade kõikumise leevendamisel.

Eluruumide arv toetuse abil renoveeritud hoonetes, tk <i>Allikas: EIS</i>	Eluruumide arv toetuse abil renoveeritud hoonetes näitab toetuse abil renoveeritud hoonetes asuvate eluruumide koguarvu. Mõõdik kirjeldab toetuse mõju ulatust elamufondile ning näitab, kui palju eluruumide energiatõhususe, elukeskkonna kvaliteedi või hoonete kestlikkuse parandamise eesmärgil renoveeritud hoonetes hõlmatud.
Programmi tegevus: Ringmajandus	
Jäätmete (va põlevkivitööstus) inimese kohta, kg <i>Allikas: Keskkonnaagentuur</i>	Jäätmete inimese kohta näitab käitumuslikku muutust ehk kui hästi või halvasti me ressursse majandame. Jäätmetekke vähenemine inimese kohta annab selge indikatsiooni korduskasutuse, toodete pikema eluea ja inimeste käitumusmuutuste osas.
Jäätmete liigiti kogumise määr KOVidel (%) <i>Allikas: Keskkonnaagentuur</i>	Jäätmete liigiti kogumise määr KOVidel näitab, kui tõhusalt toimib kohalik jäätmehooldus, sh korraldada jäätmete liigiti kogumist (pakend, biojäätmekogumiskontainerid, tekstiil jt), et neid saaks korduskasutuseks ette valmistada või ringlusse võtta. See loob eelduse, et riik saavutaks endale võetud kohustused (olmejäätmete ringlussevõtu ja pakendijäätmete sihtarvud 2030. aastaks).
Programmi tegevus: Energia- ja ressursitõhusus	
Kumulatiivne energiasääst alates aastast 2021 (GWh) <i>Allikas: Kliimaministeerium</i>	Kumulatiivse energiasäästu eesmärk aastaks 2030 on Eestil perioodile 2021-2030 kokku 21,28 TWh. Tegemist on energiatõhususe direktiivist (Energy Efficiency Directive-EED) seatud eesmärgiga. Antud näitaja on ühine kõikidele liikmesriikidele ning seiresüsteem näitab meie arengut koondtulemuse suunas.
Toetatud ressursitõhususe investeeringute maht (väljamaksed, tuh €). <i>Allikas: Keskkonnainvesteeringute Keskus</i>	Ettevõtete ressursitõhususe toetamisega kiirendatakse investeeringuid, mis aitavad vähendada tootmiskulusid, parendada konkurentsivõimet, vähendada keskkonnamõju ja kiirendada üleminekut kliimaneutraalsele majandusele. Mõõdik näitab, kui palju raha on projektidele välja makstud ressursitõhususe investeeringute toetuse sekkumise raames EL 2021-2027 perioodil.